

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LIII. Corollarium tertium. Quo ostenditur sententiæ nostræ Patronos
Probabilismum non rejicere ex malevolo ac amaro in Societatem animo,
neque ex affectu ad novitates, vel damnatam doctrinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

Consultor, ab impacta sibi à Te, & Honorato Fabri, calunnia, egregie se purgat, suumque, & parentis sui, patrique erga Societatem Jesu studium, officique optima demonstrat in disput. de opin. probab. c. 2. ipsumque virum doctissimum, modestiamque ipsius, soliditatem atque subtilitatem in tractando gravissimo de probabilitate argumento, collaudat Laurentius Bulbulus Cler. Reg. Min. ejusdem S. Congregationis Consultor à Reverendissimo P. Magistro S. Palatii ad examen istius disputationis deputatus. Et verè collaudat: modestia namque ipsius, officiosaque humanitas, & eruditio toto isto opere mirifice resplendet, nec nisi modestos eruditosque ad Censoris officium S. Pontifex, vel S. Congregatio admittere solet: tu ipsum nihilominus, absque ulla caula, de immodestia, defectuque Theologicae doctrinae aded vituperas, ut ipsi *nec tenuem quidem* auctoritatem tibi patiaris.

652 Vincentium Baronium, in suo ad S. Congregationem suffragio, purgat, immò commendat Abbas Gradius, unus ex sex Romanis Theologiae Consultis, quibus Ethicen Baronii examinandam, jussu Alexandri VII. S. Congregatio Indicis commisit: *In hoc (inquit) Scriptore elucet studium pietatis, & honestatis, multa eruditio, solida & profunda doctrina, sana & pura, quae à nemine in suspicionem erroris ulla ex parte vocetur.* Nec ibi tantum, sed & in citata disput. de opin. probab. ipsum purgat à fœda impetitione viro- rum illustrium Societatis, Bellarmini, Suarezii, &c. Nam cap. 4. Ego (inquit) *benignè judicavi, post perlectum diligenter ejus librum, quæ in Suarezium impetu disputationis abreptus dicit: quia eo in libro Suarez vir egregius passim audit, & optimè de Ecclesia meritis. Unus D. Thomam imitatus, mysteria fidei, fundamenta pietatis, novis argumentis confirmat, eruditione illustrat... Recentiorum prudentissimus... dignus elogio, quibus à suis honestatur, &c... Nihilominus, quæ adversus alios ejus Ordinis Scriptores hoc libro dicuntur, dicta videri debent adversus Ordinem ipsum, quem honorificis ubique verbis ab illo appellatum animadverti.* Et c. 36. *Bellarminum novies omnino appellatum animadverti, reverenter ubique & honorificè, & planè ex tanti viri dignitate, &c.* Ipseque Baronius Ethices Christ. to. 2. disput. 3. sect. 1. n. 26. aperte falsa esse ostendit, quæ Honoratus Fabri ipsi objicit *convicia in Suarem, Bellarminum, aliosque illustres Societatis viros, quos (inquit) Honoratus non potest monstrare, extra inculpatam nostræ scholæ tuclam, vel uno verbo fuisse meis libris laceffitos.* Post hæc omnia Baronio Fibus nullam penitus attribuendam dicit auctoritatem. Quia non est vir bonus. Sed æquius de ipso judicium tulerunt, cum Gradio, alii (ipso teste) Romani Censores, nominatim Joannes Niegeus, Estensis Cardinalis Theologus, & Oliverius Planketus, quem Clemens IX. vi-

rum probata virtutis, consummata doctrina, diuturna experientia, in ipsa Urbis Romana luce omnibus dotibus conspicuum declaravit, idèdque Archiepiscopum Armacanum, totiusque Hiberniæ Primatem constituit. Qua in dignitate, in odium fidei die 1. Julii anno 1681. martyr occubuit, prout videre est apud Richardum Arsdekinum ad calcem suæ Theol. tripart. Vir ergo talis & tantus in suo suffragio ad S. Congregat. Vincentium commendat, ob eruditionem, ob docilitatem, ob *doctrina soliditatem, & raram in rebus Theologicis elegantiam.* Librumque ipsius Augustinus Congregat. Sommal. in suo pariter suffragio approbat, *tamquam instructissimum armamentarium adversus grassantes hæc tempestate probabilium opinionum laxitates, christiana vite relaxativas, id solum in eo corrigendum censens, quòd censuram Facultatis Parisiensis ab Alexandro VII. prohibitam citaverit, licet ignorans prohibitionem.*

Superest Carolus noster ab Assumptione 653 quem *Pseudophilalethem* vocat, *impostoremque: eò quòd per imposturam sibi attribuat nomen Philalethis, competens Jacobo Platelio Soc. Jesu.* Sed quò majori jure sibi Philalethis nomen Platelius assumpserit, quàm Carolus? Cur idèd iste impostor, potiùs quàm ille? Futilia ista sunt, quibus confutandis non lubet diutiùs immorari, nec respondere Francisco de Fourmestraux (quem Fibus allegat) Cùm ei Carolus ipse solidè responderit in Triumpho Thomistarum firmato.

CAPUT LIII.

Corollarium tertium. Quo ostenditur sententia nostra Patronos Probabilissimum non rejicere ex malevolo ac amaro in Societatem animo, neque ex affectu ad novitates, vel damnatam doctrinam.

Terillus in præfatione sui Tractatus de Regula Morum, & post eum Fibus, non contenti asserere, sententiam nostram aliam matrem non agnoscere, quàm hæresim Jansenianam (cujus patentem falsitatem evidenter ostendimus c. 51.) ad ampliùs elevandam auctoritatem Patronorum sententiæ nostræ, quæ petenda est ab eorum doctrina & probitate. Si (inquiunt) *constiterit eam animo alieniore, aut passione aliqua mentem turbante, sententiam seripso traditam, typisque mandatam fuisse, si certum sit, eandem non dissimili impetu hodie in animis quorundam conservari, eisdem studiis, & quasi factiosis progressibus, discipulorum mentibus imprimi; si contraria... quasi Societati propria, in ludibrium Ordinis, & contemptum doctrinae, buccis crepantibus, ab Adversariis animosè deprædicari norum fiat; eo ipso Authorum illorum auctoritatem languere, & ad probabilitatem suis assertis conciliandam, parum, aut nil momenti habere, certum erit. At hic est casus noster: nam veri-*

tatem hac in re testatam, res, non clanculum gestas, sed historiam ante mundi fermè totius oculos exhibitam refero. Evidens enim est, & fons dico, primos Auctores, acriores fautores, & seduliores promulgatores opposita doctrina, nostræ utique (pauculos exceptio...) aut hæresis Janseniana certissimos fautores, eademque fortè infectos. Sed potissimè constat, plures eorum, ne dicam fermè omnes, malevolentissimo ac amaro nimis animo in Societatem Jesu, ejusque Auctores, affectos fuisse, & hanc de sequenda opinione probabili, tutiore relicta, sententiam, tanquam crimen intolerabile, & doctrinam animis Christianorum perniciosam, in opprobrium Ordinis, in ejus Auctoribus ubique obviari, & quasi propriam, & caput accusationis non infimum protulisse. Atque utinam, aut eadem, aut non multum inferiore animositate & malevolentia, quæstionis causa apud multos non conservaretur & propagaretur, &c.

655 Haec Terillus, sed insigniter regardendus, quia insigniter ac multipliciter peccat. Primò in eo quòd conviciante magis levitate, quàm convincente veritate, dicit, esse evidens primos Auctores, & seduliores promulgatores doctrina Probabilissimum rejicientis, homines esse ac fuisse, aut novitatibus additos, aut hæresis Janseniana certissimos fautores, eademque fortè infectos. Non debuit hoc Terillus evidens dicere absque evidenti probatione, aliàs de plectenda calumnia convincitur, uti optimè Julius Clarus l. 5. sect. 5. §. injuria, probat ex L. si non. C. de injuriis. L. nostris C. de calumnia, & cap. cum dilectus l. 5. decretal. de calumniat. Terillus verò non solum absque evidenti, imò absque ulla probatione id dicit, nullam quippe profert, nisi testimonium Caramuelis. Quod nullum est, tum quia testis unus, testis nullus. Tum quia non est omni exceptione major; utpote malevolentissimi in Lovanienses animi, ob id quòd averfarentur novitia opinamenta ipsius. Tum quia insuper corrupti in multis judiciis, prout manifestum faciunt portentosa ipsius laxitates. Quas quia Lovanienses improbarunt, ipsos, aliosque viros integerrimos, atque ex ipsis Prosperum Fagnanum, plectendâ temeritate non erubuit velut Jansenitas traducere, prout videre est in scriptis ipsius.

656 Deinde Terillianam illam criminationem calumniosam esse certissimum est, non solum ex dictis cap. 51. verum insuper ex Thyrso Gonzales, Societatis Generale, qui in Introductione ad suas Dissertationes de recto usu opin. prob. ostendit, è Societate produsse primos impugnatores Probabilissimi; quos inter exhibet Rebellium, Comitolum, Bellarminum, Andræam Blancum, imò & Molinam. Vel ergo Terillus calumniatur; vel præclari isti Societatis Theologi, ipse etiam Societatis Generalis, Janseniana hæreseos certissimi fautores fuerunt. Si non ipsi, cur potius alii capite illo 51. laudati? Dicere fortassis, istos alios fuisse amaro in Societatem animo, ex

folaque amaritudine illa, & in Societatem malevolentia, Probabilisticam doctrinam velut Societatis propriam impugnasse? At præterquam quòd hoc non sit Jansenistam esse, vel hæreticum (nisi Jesuiticâ linguâ Jansenista sit, vel hæreticus, quisquis Sociorum placita refellit) illud ipsum absque violatione justitiæ & charitatis Terillus asserere non potest. Siquidem charitas non cogitat malum. Estque contra justitiam & charitatem, actionem quæ ex diversis prodire potuit principiis, bono & malo, temerè asserere quòd prodierit ex malo; vel quòd prodierit ex passione, amaritudine & odio, quæ prodire potuit ex tuendâ veritatis studio, propugnandæque Ethices Christianæ zelo.

657 Quid est igitur, Terille, quòd sacratissimarum charitatis ac justitiæ legum immemor fuisti? immemor & Angelicæ doctrinæ 2. 2. q. 60. a. 4. Ex hoc ipso quòd aliquis habet malam opinionem de alio, absque sufficiente causa, injuriatur ei, & contemnit ipsum? Indicia manifesta ad judicandum malè de proximo, S. Augustinus, S. Thomas, aliique sancti Doctores postulant. Ubi sunt manifesta indicia amari in Societatem animi, in tot illis sapientissimis Ecclesiæ Principibus & Scripioribus integerrimis, eodem illo capite recensitis?

Si Probabilissimum confutaverint, velut corruptelarum multarum radicem, velut proinde animarum salutis perniciosum, estne istud manifestum indicium amari in Societatem animi? Estne vel umbra illius? Ne istius quidem amaritudinis sufficiens foret argumentum, licèt Probabilissimum confutassent, velut Societatis doctrinam: cum vel ipsi Socii, Fibus, Rhodius & alii, doctrinam de licito usu opinionis minùs probabilis, minùsque tutæ, dicant esse omnium totius Societatis Doctorum.

658 Hoc ego non dico: neque enim verum est, nec Societati honorificum; nec istam doctrinam Societas fecit suam, prout in Congregatione Generali XIII. anno 1687. Decreto XVIII. solemniter declaravit. Nec ullum scio Antiprobabilistam, qui eam totius Societatis esse dicat, vel propriam Societatis, nisi hoc sensu, quòd major pars Sociorum, majori præ cæteris studio, majori propugnet ardore, ardore utique tanto, ut à conviciis & odiosis notis non abstineant in eos qui contrariæ sunt opinionis, sed eos velut Jansenistas, Rigoristas & Novatores, tam in isto celebri puncto, quàm in aliis hodiè solemnitus agitat, temerè traducant, adhuc post formale præceptum, quòd id in virtute S. Obedientiæ Innocentius XI. prohibuit; post Decretum etiam quo Innocentius XII. ad præcavendas omnes dissidiorum causas, quæ christianam pacem dilacerant, quantum in Domino potuit, inhibuit, quemquam vagâ istâ accusatione, & invidioso nomine Jansenismi traduci, aut nuncupari, nisi prius suspectum esse legitime constituerit (servato utique juris ordine, uti paulò post exponit) aliquam ex damnatis quinque propositionibus docuisse,

ant tenuisse. Utinam isto in puncto suam erga Pontificia Decreta obedientiam desiderari non facerent Socii quamplurimi! Utinam suam ipsi in alios malevolentiam amaritudinemque per hoc non demonstrarent! Quid commune habet Antiprobabilismus cum Janfenismo? Probabilistas ab unanimi priscorum Patrum, veterumque Theologorum doctrina recedere, demonstravimus supra. Cum ergo Novatores sint, qui ab unanimi veterum Patrum Theologorumque doctrina recedunt; Novatores non sunt Antiprobabilistæ (prout ipsis Terillus imponit) sed ipse potius, cum Probabilistis suis.

659 Denique dato, non concesso, quòd ex Antiprobabilistis aliqui Janfenistæ forent, seu damnatarum quinque propositionum, vel alicujus ex ipsis Defensores (sanctè ego jurare possum, nullum me nosse talem; & ne unum quidem, saltem è Belgio Catholico, talem coram Pontificio Tribunali, sub Innocentio XII. probare potuit, ad id probandum in judicio contradictorio diù & sæpiùs provocatus P. Desfrant, tametsi ad id probandum ab Illustrissimo D. Archiepiscopo Mechliniensi Romanam ablegatus) jurene Terillus hoc Antiprobabilistis omnibus, vel ferè omnibus tribuit? Quo amabo jure? Quo jure Socii tam multi Terillum in eo imitantur, unius vel paucorum excessum (si tamen hoc verum est) toti Corpori tribuentes, uniusque membri dedecus in totum Corpus refundentes? Cur aliis faciunt, quod sibi fieri nolunt? Ipsine patiuntur toti Societati adscribi vitia & excessus quorumque privatorum è Societate? An non hoc est hæreticos imitari, qui privatorum Ecclesiæ filiorum excessus, in totam refundunt Ecclesiam Romanam? Quid absurdius (ait piissimus pariter & doctissimus Contentonus to. 3. dissert. 6. c. 2. pag. mihi 811.) quam omnes Adversarios tamquam unum hominem spectare, & unius errores omnibus indiscriminatum asserere? Ergo dignus est qui ridiculus vel imbellis apud omnes audiat, qui omnes vel ferè omnes Antiprobabilistas Janfenianos vocat, vel dicit Antiprobabilistam aliam matrem non habere nisi hæresim Janfenianam. Si aliam non habet matrem, nisi hæresim illam: igitur Antiprobabilistæ omnes, etiam Socii plerique, cum Generali suo Thyrso Gonzales, sunt hæretici Janfenistæ. Quod enim Fibus respondet, matrem posse veneficam esse, ut filia non sit, non solvit argumentum. Quia non omnis filia sagæ, est filia ipsius quatenus saga est. Omnis verò filia hæreseos Janfenianæ (in abstracto, ut Terillus loquitur) est filia hæretici Janfeniani, quæ talis est. Sicut omnis filia superstitionis fortiaræ (in abstracto) est fortiaræ, seu saga. Plus enim est filiam esse superstitionis fortiaræ (in abstracto) quam superstitionis fortiaræ in concreto. Et similiter plus est esse filium, vel filiam hæreseos Janfenianæ (in abstracto) quam hæretici Janfeniani in concreto. Nam sicut ex fal-

sitate nihil nasci potest nisi falsum; sic ex hæresi nihil nisi hæreticum nasci potest: tametsi aliquis non hæreticus ex hæretico nasci queat.

660 Ecce Terillus auctoritatem suam labefecit, prodiditque se exceptioni obnoxium, illa suâ inconsideratâ tam atrociter innocuos censurandi temeritate. Et utinam in eo solus esset! Sed sicut in eo plures Antesignanos habuit, scilicet Casuistarum Apologistam, Honoratum Fabri, &c. sic plures habet confectaneos, v. g. Bartholomæum Fibum, & Rhodium, seu Georgium de Rhodes, qui, licet aliàs vir eruditus, atque ob præclaras animi dotes commendabilis, disput. 2. de actib. hum. q. 2. sect. 3. hac ipsa in materia usque aded excessit, ut §. 1. Antiprobabilistas, id est suum inter alios Generalem, Cardinales Bellarminum, Pallavicinum, &c. conviciari non vereatur, velut novos Reformatores Theologia, & Ecclesiæ, vanissimos & imperitissimos sanè homines, non intelligentes communem Theologia vocem, cuius ipsi micam nullam habent. Et §. 2. tamquam Janfenianos, & tamquam turpissime errantes, deserentes semitas iudicii ac justitiae, ut ambulent per salebras, duce perditissima fame homine, damnato per iudicium Ecclesiæ. Quid est amarum in Antiprobabilistas animum demonstrare, si eum tam amarulenta non demonstrat censura? Quam cum laudato Contentono sic visum est amicè refellere: Non credebam Probabilistas, qui uni benignitati student, quæ flexibilibus institutis, ac lenientis, omnes ad se alliciunt, neminem submovent, tam cito, tam dirè stomachum commovere suum, & in Adversarios iram ipsorum erumpere adeo acerbam, à quibus ex Probabilistis præiudiciis, nihil nisi melleum, nihil nisi urbanum merito expectari posse videbatur. Verum à mansuetudinis lege, sicut ab aliis solet, dispensare probabilitas potest pro domo sua. Quamquam autem tam amarulenta Adversarii ex impetu loquentis censura, adeo anticipata mihi de Probabilistarum lenitate, & remissione, opinioni contraria, vehementem objurgationem, & fraternam correctionem merebatur; tamen ex imposita mihi christiana modestia lege non solum visum est mihi cum ipso agere remisè, sed etiam amicè. Tum quia multa alia ab illo Authore piè scripta sero, quæ debitâ laude frustrari non debere libenter agnosco. Tum quia rixas & contentiones agrè fero. Tum in reverentiam alma Societatis, quæ ipsam in Christo genuit. Cuius profectò existimationi non satis consuluisse videtur Adversarius, dum in limine sectionis, suam sententiam appellat doctrinam Theologorum Societatis: cum certum sit ab ea plures longè gravissimos Societatis Theologos, vel abhorreere planè, vel etiam variis limitibus coercere.... Tum demum & potissimum, quia ex probabilioris & tuioris sententia (cui adhæreo) decretis, non convicia conviciis reddere, sed maledicentibus benedicere; non malum pro malo reddere, sed cum omnibus pacem habere; non vinci à malo, sed vincere in bono malum tenemur,

zenemur. Siquidem maledici regnum Dei non possidebunt. Et, ut Cassiodorus l. 1. epist. 27. ad injurias illi proslimus, qui se superatos turpiter erubescunt. Denique Gregorius l. 8. Moral. c. 2. damnat eos, qui de Deo, qui est pax nostra, pacifice loqui nesciunt. Et certe si Christiani Theologi & Sacerdotes disputationes excitent de animi rancore descendentes, si scribant stylo verborum atrocitate ferreo, felle amaro, moribus sevo, unguum laceratione violento, non Theologi, sed maledici nomen merentur.

662 Sed lubet cum eodem Contentonon singula quæ Rhodius dixit brevi commentario percurrere. Fateor Antiprobabilissimum novam quorundam Recentiorum Theologiam reformare, sed perennem & incorruptum Ecclesia de moribus sensum absque ulla innovatione conservare. Quia, ut præclare dicebat Episcoporum præcedens saculi gemma, Baribolomeus à Martyribus: VERBA DEI ET SANCTORUM PROMULGATA NON SUNT, ET VARIANTUR CUM TEMPORE, SED UT ILLIBATA PERMANEANT IN OMNI TEMPORE, ET EIS SERVIANT OMNIA TEMPORA. Ecclesie doctrinam non indigere reformatione, contra impios Lutheranos & Calvinistas pronuntio; sed Casuistarum multorum laxitatem per irreformabilem Ecclesie doctrinam non reformandam, nemo nisi deformatissimus negare potest. Desiderium reformationis disciplina morum collapsa, luculentissimis verbis significavit sacrum Tridentinum Concilium sess. 6. cum hujus sacrosancti Concilii præcipua cura, sollicitudo & intentio sit, ut propulsatis errorum tenebris... ea que reformatione indigent, reformentur, ut ibi dicitur... Vide quam à S. Concilii mente absint Probabiliste. S. Synodus præcipuâ curâ, sollicitudine & intentione qua reformatione egent, reformari avert. Probabiliste de emendandis moribus, de reformanda laxitate, de instaurando, & pro virili restituendo primitivæ Ecclesie Spiritu... nullam unquam cogitationem suscipiunt; imò suscipientibus velut Novatoribus, Jansenianis, Rigoistis insultant, Rhodianoque stylo reformatores Ecclesie & Theologia vanissimi & imperitissimi audiunt.

663 Nec hoc tantum, non intelligunt (inquit) COMMUNEM THEOLOGIE VOCEM. Cujus, quæso, Theologia? Thomistica, Scotistica, Sanctorum? At nostra hæc Theologia Sanctorum est, pro eaque D. Thomas, & Scotus Schola Principes ea oracula tradiderunt, qua non essent apertiora, si essent radiis solaribus scripta. Cujus (inquam) Theologia vocem ignoramus, qui veterum Theologorum omnium, nemine excepto, & Recentiorum multorum, longè præstantissimorum, venerando choro stipati, Probabilistarum laxitatem reprimimus? ... Et post hæc, si Superis placet, communem Theologia vocem, ipsa etiam Theologia elementa & rudimenta, ignorant Aquinas, Scotus, torque alii supra recensiti. Non oportet, mi Georgi, frustra ærem verberare, non campos verborum captare, in quibus ventosè & inaniter calamus excurrat, vel saltem ingenitâ Probabilistis dulcedine de-

seriâ, nos nihil tale meritis exasperare, sed seligere argumenta, quibus efficias Theologia vocem ab eis ignorari, qui duos Theologia Corripheos, præcisque Theologos omnes, sua habent doctrina fidei iussures, probabilioris sententia pro lege contra libertatem necessario sequenda suffragatores, Probabilissimi impugnatores.

Nullam equidem nobis Theologia micam 664 concedit Adversarius. At sicut Scriptura & Patres divitem Epulonem, Lazaro præ tumore denegantem micam, reprehendunt; & canum lambentium vulnere pietatem... laudant: ita iidem Patres, Catholicos verborum amarore Adversarios mordentes reprobant; hereticos vero humanitatis, urbanitatisque, more canum lambentes à comitate laudant. Desiderassem Adversarium hanc temperatam agendi rationem fuisse amulatum, nec passum se humanitate ab insidelibus Adversarios suos benignè impugnantibus superari. Quia timere debet omnis doctus, ne in illam incidat superbiam, qua, ut ait Gregorius hom. 4. in Evang. "dum doctrinam legis non ad charitatem habet, sed ad elationem, quasi de acceptis opibus tumet. Et quia ei verba defluunt de scientia, quasi mica cadunt de mensa. Ne id ergo contingat, discant docti Adversarios suos non floccifacere, non insultando contemnere; sed rationum momentis aggredi, & expugnare. Non decet muliercularum more, ubi desunt argumenta, oppositos Auctores turpissimè errantes, delerentes semitas iudicii, ambulantes per salebras appellare: quasi verò deessent nobis acriora verba, quibus eadem probra in Adversarium regeremus, nisi linguam & calamus patientissima christiana modestia præcepta continerent. Quod verò nos Jansenianos appellat, ut nostra sententia invidiam creet, supra depulsum est. Et infra pag. 838. Impertinens est illa Jansenismi accusatio, quam damnatione Apologia Casuistarum in Jansenistas, ipse Alexander VII. detulit... Puerilis est, undique rimas agit, & è trivio tota sumpta est hæc cantilena... Si bonis rationibus Probabilista, ex misera sua causæ condicione, carent, ad luvulenta & inepta convicia... muliercularum more non veniant... Eam saltem modestiam, gravitatem, urbanitatem præ se ferant, quas in scripturionibus suis hereticis non omnino feroces vix patiuntur desiderari.

Hæc Rhodio Contentonon. Hæc ego Te- 665 rillo, Fibo, cæterisque Antiprobabilistis de Jansenismo, Novatissimo, malevoloque in Societatem animo perperam accusantibus. Ad me quod attinet, si contra nonnullorum è Societate Probabilissimum, seu alias opinionones, ut mihi videtur, laxiores, divinæ gloriæ, salutisque animarum zelo succensus scribo, sincerè protestor, me id non facere ex malevololo in Societatem animo (utpote quam amo & veneror, amavi & veneratus sum ab incunabulis. Istum quippe amorem veluti cum lacte fluxi, Religiosis Societatis in pueritia & adolescentia mea usus pro directione animæ meæ) sed ex gemino illo zelo, eoque animi

habitu, quem in omnibus postulat Augustinus dicens: *Diligite homines, interficite errores. Sine superbia de veritate presumite. Sine sevitia pro veritate certate.* Absit proinde ut propositum mihi sit personas fugillare, sed exortationes dumtaxat. Scio enim quod opiniones illas Viri religiosissimi non tradiderint, ut Ethices Christianæ puritatem corrumpere, sed ut infirmis conscientis consulerent, hominumque imbecillitati se accommodarent, indulgentiâ molliori, ne immoderata severitas peccata multiplicaret. Quia tamen mihi videntur non satis providisse, ne humanam imbecillitatis remedium, ab ipsis excogitatum, valeret in majus animarum detrimentum, amaro in Societate animo tribuenda non est opinionum illarum confutatio: maximè cum de Societatis honore, deque communi Ecclesiæ bono sit, ab ejusmodi opinionibus abstinere, plurimumque utrique noceant, nec parvum Societatis existimationi vulnus infligant, illi è Societate, qui eas animosius propugnant, prout in Gallia Societas experta est, tempore Alexandri VII. dum Casuistarum proditit Apologia, Amadæus Guimenius, &c. Idque observavit sapientissimus Societatis Generalis Mutius Vitelleschius, ideòque ad omnes Provincias 4. Januarii 1617. scripsit, quod *nonnullorum ex Societate sententia (in rebus præsertim ad mores spectantibus) plus nimio libera, non modo periculum esset, ut ipsam everterent, sed ne Ecclesia Dei insignia adferrent detrimenta.* Quemadmodum ergo malevolo sapientissimi istius Generalis in Societatem animo tribuendum non est, quòd id scripserit; sic amaro in Societatem animo jure non tribuitur, quòd contra ejusmodi opiniones scribant, ne & Societatem evertant, & ingentia Ecclesiæ Dei detrimenta adferant. Quo igitur fundamento Terillus & Fibus scripserunt, omnes ferè Antiprobabilistas *malevolentissimo & amaro nimis in Societatem, ejusque Authores animo affectos fuisse, dum contra Probabilissimum scripserunt? Quà freti autoritate, publico velut Societatis nomine, inimicitias denuntiant omnibus ferè impugnatoribus Probabilissimi? Sine causa & autoritate id faciunt, nec publicam Societatis causam agere censendi sunt, nisi id sibi à Societate commissum doceant: cum ne præcipuorum quidem Societatis Scriptorum, ut Suarezii & Valquezii causa, causa sit totius Societatis, nec totam Societatem impetat, quisquis impetit Suarem. Et, ut sapienter Abbas Gradius cap. 3. *Non video, quid aliud publica Societatis causa esse debeat, quàm quod communiter interest pacis Ecclesiæ, & fidelium adificationis, & animarum salutis, & ut uno verbo complectar omnia, majoris Dei gloria.* Neque enim non modo seipsum, sed ne Cæcum quidem suum universum, seu Societatem, Princeps, & Fundator illius Ignatius seorsim spectasse dicendus est: cum omnibus actionibus suis omnibusque consiliis, splendidum hunc & plenum dignitatis titulum præfixit: AD MAJOREM DEI*

GLORIAM. Proinde quisquis agit vel scribit contra errores aut laxitates, ad majorem Dei gloriam, eumdem cum Societate, & Societatis Principe scopum habet, sicque interficit errores, ut homines errantes amet, oprando cum Ecclesia, ut in viam redeant veritatis.

CAPUT LIV.

Assertio nostra ultimò probatur multiplici ratione. Prima est, quia quisquis agit, quod sibi, spectatis omnibus, probabilius apparet illicitum, contra conscientiam agit.

Ese illicitum agere contra conscientiam, 666 constat ex Apostolo Rom. 14. *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* Necnon ex cap. litteras, de restitut. spoliat. *Quidquid sit contra conscientiam, adificat ad gehennam.* Quòd autem contra conscientiam agat, quisquis agit quod sibi, spectatis omnibus, probabilius apparet illicitum, ratio est

1°. quia facit quod conscientia dicit non esse faciendum. Si enim conscientia dicit, faciendum non esse, quod æquè probabiliter illicitum apparet, quàm licitum (secundum principium istud lumine naturæ notissimum, communique sacrorum Eloquiorum, Pontificum, Patrum, Scholasticorum, immò Judæorum etiam atque Ethnicorum traditione firmatum: *Nefas id agere, quod dubites, æquum sit, an iniquum*) multò magis dicitur, faciendum non esse, quod probabilius illicitum apparet, quàm licitum.

2°. quisquis bonæ menti, rationique sibi cognita non obsequitur, sed reluctatur, reluctatur lumini & judicio intellectus sui. Reluctatur ergo conscientiæ suæ, & contra eam agit. Sed quisquis agit quod sibi, spectatis omnibus, apparet probabilius illicitum, bonæ menti, rationique sibi cognita non obsequitur, sed reluctatur; imò bonam mentem, cognitamque sibi rationem prodit, id faciendo, quod bona mens, & ratio (quam veram esse cognoscit, vel certè verisimiliorem) dicitur non esse faciendum. Ergo, &c.

3°. quisquis agit, quod sibi probabilius apparet illicitum, agit contra lumen & judicium practicum intellectus sui, quod habet, vel potest & debet habere. Igitur agit contra conscientiam quam habet, vel potest & debet habere. Si enim practice judicet secundum momenta rationum & autoritatum sibi propositarum, judicat illicitum esse quod agit. Agit proinde contra conscientiam quam habet. Si verò non judicet secundum momenta rationum & autoritatum sibi propositarum, potest equidem, debetque secundum ea judicare, ut officium impleat boni Judicis, qui verum non fingit, nec sententiam fert ex arbitrio suo; sed secundum quod sibi videtur rationi, & æquitati, & veritati magis consonum. Tunc proinde si non agat contra conscientiam, quam habet, agit contra conscientiam